

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **D.** so sídlom V., zastúpeného JUDr. M. H., bytom v Ž., proti odporkyňi: **Sociálna poisťovňa v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, v konaní o preplatok na invalidnom dôchodku J. Z., o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. januára 2007, č.k. 21 Sd 205/2006-35, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. januára 2007, č.k. 21 Sd 205/2006-35, **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 10. januára 2007, č.k. 21 Sd 205/2006-35, potvrdil rozhodnutie z 24. januára 2006 číslo X., ktorým odporkyňa podľa § 107 ods. 1 zákona číslo 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, /ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“/ a podľa § 236 ods. 1 písm. b/, § 259 zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, /ďalej len „zákon o sociálnom poistení“/ uložila navrhovateľovi povinnosť vrátiť neprávom vyplatený invalidný dôchodok J. Z. v celkovej sume 416 166 Sk do 30. dní.

V odôvodnení tohto rozsudku krajský súd uviedol, že odporkyňa vecne správne a v súlade so zákonnou úpravou rozhodla, keď preskúmaným rozhodnutím z 24. januára 2006 uložila navrhovateľovi povinnosť vrátiť neprávom vyplatený invalidný dôchodok pre J. Z. v sume 416 166.-Sk, lebo žiadnym spôsobom nepreukázal, že splnil svoju povinnosť ohlásiť odporkyňi skutočnosť, že J. Z., za

ktorého ako opatrovník preberal invalidný dôchodok, sa u neho nezdržiava a je nezvestný, hoci to bolo jeho povinnosťou. Uviedol, že invalidný dôchodok je osobnou dávkou invalidného poistenca, ktorá môže byť podľa § 102 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení a § 117 ods. 7 zákona o sociálnom poistení použitá iba v prospech poberateľa dôchodku a nie v prospech domu sociálnych služieb. Z uvedeného krajského súdu jednoznačne vyplynulo, že navrhovateľ neoprávnene prijímal a používal vyplácaný invalidný dôchodok, z ktorého dôvodu, je povinný vrátiť takto neprávom vyplatenú sumu 416 166 Sk

Podaným odvolaním žiadal navrhovateľ napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť a rozhodnutie odporkyne zrušiť s tým, aby odporkyňa novým rozhodnutím zaviazal navrhovateľa vrátiť len časť vyplácaného dôchodku poberateľa J. Z., ktorého bol príjemcom, lebo časť prostriedkov použil na zabezpečenie miesta menovaného v domove, a tak neporušil zákon o sociálnom zabezpečení v takom rozsahu, aby bol povinný vrátiť celú sumu 416 166 Sk. Postup krajského súdu označil za nesprávny, lebo nevzal do úvahy, že odporkyňa vydala pôvodne rozhodnutie z 24. januára 2005, v dôsledku čoho ho považuje od samého začiatku za zmätočné a nebolo mu nikdy doručené. Zrušenia rozhodnutia sa domáha aj z dôvodu, že J. Z., r. č. X. je nezvestný od 28. októbra 1998, ktorú okolnosť nebol povinný on hlásiť odporkyni, lebo vo veci konali orgány polície a súdu.

Odporkyňa sa na odvolanie navrhovateľa písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací /§250s ods. 2 OSP/ preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že je potrebné ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 96 ods. 1, 3 a 4 zákona o sociálnom zabezpečení ak zanikol nárok na dávku alebo ak sa zistí, že dávka sa priznala neprávom, dávka sa odníme.

Ak sa zmenia skutočnosti rozhodné pre nárok na výplatu dávky, jej výplata sa zastaví alebo sa dávka vypláca v nižšej alebo vyššej sume.

Dávka sa odníme alebo zníži alebo jej výplata sa zastaví odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už vyplatila. Dávka podmienená dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom však patrí v doterajšej výške až do dňa predchádzajúceho dňu jej najbližšej výplaty, ktorá nasleduje po dni doručenia rozhodnutia o odňatí alebo znížení dávky alebo zastavenia jej výplaty. Ak sa výplata tejto dávky zastavila podľa § 106 ods. 3 a ak sa zistí, že občan prestal byť invalidným alebo čiastočne invalidným už pred zastavením výplaty dávky, dávka nepatrí odo dňa zastavenia výplaty; ak sa zistí, že občan prestal byť invalidným alebo čiastočne invalidným až po zastavení výplaty dávky, dávka nepatrí odo dňa, ktorým prestal byť invalidným alebo čiastočne invalidným.

Podľa § 112 ods. 7 zákona o sociálnom poistení výplata dávky, ktorá je podmienená invaliditou, stratou alebo poklesom pracovnej schopnosti, sa zastaví, ak sa poberateľ dávky, ktorého zdravotný stav treba posúdiť, nepodrobí vyšetreniu zdravotného stavu. Ak sa zistí, že poberateľ dávky prestal byť invalidný alebo u neho došlo k zmene poklesu pracovnej schopnosti až po zastavení výplaty dávky, dávka nepatrí odo dňa zastavenia jej výplaty.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ podal návrh na preskúmanie rozhodnutia odporkyne z 24. januára 2006 č. X., /predtým nesprávne uvedené „z 24 januára 2005“/. Nesúhlasil s povinnosťou vrátiť odporkyni sumu 416 166.-sk z titulu vedomého prijímania neprávom vyplateného invalidného dôchodku J. Z., narodeného X., ktorý bol do jeho zariadenia prijatý 1. októbra 1986.

Vykonaným dokazovaním bolo zistené, že uznesením Okresného súdu v Žiari nad Hronom z 8. októbra 1992, č.k. 8 P 167/1988, bol navrhovateľ (Ú.) ustanovený za opatrovníka pre nesvojprávneho J. Z., narodeného X.. Vo výroku tohto uznesenia je uvedené, že opatrovník je oprávnený za opatrovanca preberať jeho dôchodok a zastupovať ho vo všetkých záležitostiach.

Počas vykonávania opatrovníctva nesvojprávne mu sa J. Z. stal od 28. októbra 1998 nezvestným.

V návrhu, podanom 19. decembra 2000 Okresnému súdu v Žiari nad Hronom na vyhlásenie nesvojprávneho J. Z. za mŕtveho je uvedené, že Oddelenie kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žarnovici vyhlásilo od 18. novembra 1998 po menovanom nezvestnom celoštátne pátranie. Zo spisov však nemožno zistiť, či J. Z. žije alebo či zomrel (a deň jeho smrti) ale rovnako nemožno zistiť ani deň jeho prípadného vyhlásenia za mŕtveho a deň doručenia rozsudku o jeho vyhlásení za mŕtveho navrhovateľovi. Nemožno preto považovať za preukázanú skutočnosť, že J. Z. zomrel a že z tohto dôvodu zanikol jeho nárok na invalidný dôchodok, ktorú skutočnosť by navrhovateľ bol povinný odporkyni hlásiť, lebo by mala vplyv na trvanie nároku J. Z. na dôchodok a na jeho výplatu.

Z dávkových spisov odporkyne tiež nevyplýva, že by J. Z. bol odňatý invalidný dôchodok z dôvodu, že mu nepatrí, alebo že mu patrí dôchodok v nižšej výmere, ako mu je vyplácaný, ani nebola zastavená výplata jeho invalidného dôchodku. Pre takýto postup odporkyňa však nemala zákonný dôvod, lebo zo spisov nemožno zistiť, že by navrhovateľ prestal splňovať podmienky nároku na invalidný dôchodok, alebo jeho výplatu v zmysle zákonných ustanovení o nároku na invalidný dôchodok v zákone o sociálnom zabezpečení alebo v zákone o sociálnom poistení.

Z dokazovania vyplýva iba skutočnosť, že navrhovateľ ako opatrovník dôchodcu je osobou, oprávnenou poberať za J. Z. invalidný dôchodok. Nárok na tento dôchodok a ani nárok na jeho výplatu nezaniká v dôsledku skutočnosti, že J. Z. je nezvestný a ani v prípade, ak by túto skutočnosť navrhovateľ odporkyni oznámil, nemala by za následok zánik nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok, alebo jeho výplatu.

K zániku nároku J. Z. na invalidný dôchodok alebo jeho výplatu by mohlo bezpochyby okrem zániku niektorej z podmienok nároku na trvanie dávky podmienenej dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a aj smrťou J. Z.. V konaní však nebolo preukázané, že by J. Z. nemal nárok na invalidný dôchodok, alebo že zomrel a rovnako nebolo preukázané, že by bol vyhlásený za mŕtveho.

Hoci tieto skutočnosti by navrhovateľ bol povinný hlásiť odporkyni, lebo len ony v danej veci (okrem zániku zdravotnej podmienky pre trvanie nároku na

invalidný, prípadne čiastočne invalidný dôchodok) mohli mať vplyv na trvanie nároku J. Z. na dávky sociálneho zabezpečenia (poistenia) a ich výplatu, nebola preukázaná ich existencia. Nemožno preto navrhovateľovi uložiť povinnosť zaplatiť neprávom poberanú dávku dôchodkového zabezpečenia resp. poistenia J. Z. ani z dôvodu, že jej neoprávnenú výplatu zaviniť, ani z dôvodu, že vedome poberal dávku, ktorá J. Z. nepatrila. Okolnosť, že nedošlo k zániku nároku na invalidný dôchodok J. Z. ani k zániku nároku na výplatu tohto dôchodku má za následok zánik zodpovednosti za vedomé poberanie dávky, ktorá J. Z. nepatrila.

Za takýchto okolností nebolo preukázané, že by navrhovateľ zodpovedal za preplatok na invalidnom dôchodku alebo za jeho časť, lebo ani doteraz nebolo preukázané, že preplatok vznikol a aká je jeho prípadná výška a rovnako nebolo preukázané ani prípadné zavinenie navrhovateľa na neoprávnenej výplate dôchodku.

Skutočnosť, do akej miery bude navrhovateľ povinný vrátiť prijímaný invalidný dôchodok za nesvojprávneho a nezvestného J. Z., ktorému ešte stále vykonáva funkciu opatrovníka, bude záležať od rozhodnutia súdu v konaní o vyhlásení za mŕtveho, v ktorom bude uvedený deň, ktorý platí za deň smrti, prípadne deň, ktorý nezvestný neprežil. V tento deň dôjde k zániku nároku J. Z. na invalidný dôchodok a do 8 dní od doručenia právoplatného rozhodnutia súdu o vyhlásení J. Z. za mŕtveho má navrhovateľ povinnosť ohlásiť túto skutočnosť odporkyni.

Z uvedených dôvodov bude povinnosťou prvostupňového súdu doplniť dokazovanie na okolnosť, či pátranie po nezvestnom J. Z., chovancovi navrhovateľa, ako aj konanie na Okresnom súde v Žiari nad Hronom o vyhlásenie za mŕtveho boli skončené a aký bol ich výsledok.

Iba po doplnení dokazovania v naznačenom smere, príp. vykonaní aj ďalšieho dokazovania, ktoré sa v priebehu ďalšieho konania ukáže byť potrebným, bude možné vo veci opätovne krajským súdom rozhodnúť, v ktorom rozhodnutí krajský súd preskúma rozhodnutie odporkyne z 24. januára 2006 č. X. zo všetkých zákonných hľadísk.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, pretože doteraz vykonané

dokazovanie nebolo možné považovať za postačujúce (§ 221 ods. 1 písm. h /, ods. 3 OSP).

V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o náhrade trov celého konania (§ 224 ods. 3 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 27. marca 2008

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová